

4. Ковтун Е. Н. Рождение фэнтези: трансформация посылки в российской фантастике конца XX столетия/ Е. Н. Ковтун // Словенска научна фантастика. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2007. – С. 305-327.

5. Олди Г. Л. Фанты для фэна / Г. Л. Олди. – М.: Эксмо, 2008. – 384 с. – (Стрела Времени).

Камишова Т. М. Сиротіна К. В.
Мелітопольський державний
педагогічний університет імені
Богдана Хмельницького

АВТОРСЬКЕ МОВЛЕННЯ У РОМАНІ Е. ХЕМІНГУЕЯ «ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ!» ЯК РІЗНОВИД ОПОВІДНОЇ ТЕХНІКИ

Роман Е. Хемінгуея з промовистою назвою «Прощавай, зброє!» написаний для спроби осмислити справжню безглуздість всіх воєн. І хоча тут мова йде про цілком конкретну у великому протистоянні в історії XX століття – Першу світову війну, однак ті висновки і думки, до яких приходять головний герой твору, стосуються кожного збройного конфлікту, яких би розмірів він не набував. Сьогодні цей роман є особливо актуальним серед читачів у нашій країні.

Роман «Прощавай, зброє!» (1929) написаний на основі особистого досвіду письменника. У даному випадку це військовий досвід: служба в загоні Червоного Хреста на італо-австрійському фронті, тяжке поранення і перебування Хемінгуея в міланському госпіталі, бурхлива любов до медсестри Агнесу фон Куровські, яка принесла йому гіркоту і розчарування. Роман про війну, в якому війна показана жорстко і неприкрашено – з усією її кров'ю, брудом, плутаниною, фізичними стражданнями і непроглядним

страхом перед болем і смертю в душах людей. Ось чому авторське мовлення займає у романі значне місце і відіграє суттєву роль у викладенні сюжету твору.

Авторським мовленням на відміну від мовлення літературних персонажів чи дійових осіб (власне прямого мовлення) є текст, у якому автор безпосередньо характеризує зображувані події та відповідні образи. У більшості епічних та ліро-епічних творів авторське мовлення здійснюється від третьої особи, іноді – від першої [1].

Роман «Прощавай, зброе!» є неповторним у плані не тільки проблематики, а й оповідної техніки, яка заслуговує особливої уваги. Це лірична проза, де факти дійсності пропущені через призму сприйняття героя, дуже близького автору: не випадково розповідь ведеться від першої особи, що надає всьому зображеному достовірність безпосереднього свідочства і викликає у читача відчуття емоційної причетності.

Аналізуючи твір, потрібно уважно ставитися до сигналів змісту, розміщених в авторському мовленні, розподіл яких нерівномірний і залежить від композиційно-мовленнєвих форм, до яких належать роздум, опис та оповідь. Роздуми героя у досліджуваному романі тісно переплітаються з його світобаченням та виступають узагальненим представленням авторської точки зору.

Так, опис у романі, що досліджується, виконує функцію створення фону сюжетних подій. Дієслова в описах використовуються переважно у формі минулого часу, вказуючи на стан зображених об'єктів у момент спостереження за ними. До складу опису входить портрет та пейзаж. Серед використаних різних типів портретних описів індивідуальних більше, ніж групових. Стислі портретні описи переважають над розгорнутими. Замкнених описів портретів більше, ніж розосереджених і кількість статичних портретних описів збігається з кількістю динамічних.

Найпоширеніші елементи портретних описів включають: зображення статичних характеристик (рис обличчя), зображення особливостей характеру, віку, одягу, волосся, статури, зросту.

Автор роману використовує статичні та динамічні типи пейзажів. Найбільша кількість пейзажних описів аналізованого роману є статичними зображеннями природи. До найбільш уживаних елементів описів статичних пейзажів роману відносяться рельєфні елементи та матеріальні об'єкти; динамічних пейзажів – рельєфні елементи та явища природи. Найбільш притаманною функцією у статичних та динамічних пейзажних описах автора є ілюстративна функція [2].

Відповідно до об'єму описи охоплюють одне речення, частину абзацу, цілий абзац або цілий розділ. Найбільший об'єм авторського мовлення у романі займає оповідь, яка ведеться від першої особи та переривається описом пейзажу, описом інтер'єру, урбаністичним пейзажем, описом портрету чи психологічного стану людини.

Експресія в романі створюється автором з допомогою виразних засібів та стилістичних прийомів різних типів. Автор використовує такі фонетичні засоби стилістики як алітерацію та асонанс.

Широко використані виразні засоби синтаксису, що базуються на редукції вихідної моделі (називне речення, асиндетон); на експансії вихідної моделі (перерахування, повтор, полісиндетон та вставне речення); на порушенні традиційного порядку компонентів вихідної моделі (інверсія, відокремлення). Риторичне запитання широко використовується автором впродовж усього твору.

Безпомилково пізнаваний індивідуальний стиль Е. Хемінгуея – крайній лаконізм, часом навіть простота лексики, за якою ховаються емоційне багатство і складність твору. Цей стиль виражає принципову авторську позицію, яка в романі висловлена головним героєм.

Найхарактернішою естетичною особливістю роману слугує підтекст. Автор створив його різноманітними способами. Важливу роль при цьому

відіграють повтори. Головним же прийомом створення підтексту є лейтмотив. Особливо потужним ліричним зарядом володіє лейтмотив дощу. Він з'являється вже в першому розділі і проходить червоною ниткою через весь роман у зв'язку зі смертю. Цілий ряд військових епізодів відбувається на тлі дощу. Щоразу будь-чия смерть сполучається із дощем. Під дощем італійська жандармерія розстрілює своїх людей; під дощем лежать небіжчики; засуджений полковник «йшов під дощем, старий з непокритою головою ... Ми стояли під дощем, і нас по одному виводили на допит і на розстріл...» [3].

Саме лейтмотив дощу веде і змушує так виразно звучати центральній темі роману – темі ворожості життєвих обставин, крихкості людського щастя. Роман Е. Хемінгуея відточений і гранично економний в образотворчих засобах. Це проза майстра, віртуозна простота якої лише підкреслює складність його художнього світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авторське мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/avtorske-movlennya/>
2. Шимон М.О. Особливості авторського мовлення в романі Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/12756/1/Shimon.pdf>
3. Хемінгуей Е. Прощавай, зброє! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=526>